

ПРОЕКТ

**Міністерство освіти, культури і досліджень Республіки Молдова
Національна агенція за курикулуму та оцінювання**

Українська мова і література

Програма підсумкового тестування за курс початкової освіти

Кишинів – 2019

I. Вступ

«Українська мова і література» вивчається як навчальний предмет у тих регіонах Республіки Молдова, де компактно проживають етнічні українці. Це, в першу чергу, навчальні заклади в Бричанському, Дондюшанському, Єдинецькому, Окницькому, Сороцькому районах (на півночі країни), в Оргеївському р-ні (в центральній зоні), Тараклійському, Кагульському районах та АТО Гагаузія (на півдні країни), а також в муніципіях Бельці та Кишинів. У місцях компактного проживання діти володіють діалектною формою української мови, що є підґрунтям навчання унормованої української літературної мови.

II. Статус дисципліни в контексті підсумкового тестування

У навчальних закладах Республіки Молдова, де вивчається українська мова як предмет, підсумкове тестування з української мови і літератури наприкінці 4 класу є обов'язковим для всіх. Мета підсумкового тестування – перевірити, чи відповідає рівень сформованих на кінець 4-го класу мовленнєвих, комунікативних, читацьких, мовних та соціокультурних компетенцій учнів з рідної мови рівню, встановленому національними стандартами освіти за курс початкової школи.

Програма підсумкового тестування з української мови і літератури за курс початкової школи розроблена на основі чинного курикулуму предмета, затвердженого Міністерством освіти, культури і досліджень 2018 р.

III. Специфічні компетенції з української мови і літератури в початкових класах

1. Сприйняття і розуміння усних повідомлень в різних мовленнєвих ситуаціях, виявлення інтересу, уваги і бажання навчатися літературної форми рідної мови.
2. Побудова усних повідомлень в різних комунікативних ситуаціях, поступове заміщення діалектизмів нормативними літературними формами.
3. Сприйняття письмових повідомлень – правильне, плавне, усвідомлене і виразне читання текстів різних типів і стилів, виявлення допитливості та інтересу до читання.
4. Написання повідомлень різних типів, демонстрація самоконтролю та творчого ставлення до письма.
5. Використання мовних засобів відповідно до мовленнєвої ситуації – як у навчальному процесі, так і в повсякденному житті, виражене бажання спілкуватися літературною мовою.
6. Усвідомлення своєрідності української мови й себе як її носія в багатомовному середовищі Республіки Молдова, позитивне ставлення до мовного і культурного розмаїття краю, прагнення брати участь у міжкультурному діалозі.

IV. Сфери компетенцій

Сприйняття письмових повідомлень (читання)

Специфічні компетенції	Одиниці компетенцій	Цілі оцінювання
<p>3. Сприйняття письмових повідомлень – правильне, плавне, усвідомлене і виразне читання текстів різних типів і стилів, виявлення допитливості та інтересу до читання.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Усвідомлене і виразне читання текстів різних типів і стилів. • Усвідомлене читання текстів мовчки в заданому темпі, виразне читання вголос. • Правильне розуміння змісту прочитаного тексту. • Аналіз прочитаного тексту. • Визначення теми та головної думки прочитаного тексту. • Оцінювання вчинків героїв із прочитаного тексту. • Виявлення власного ставлення до героїв, їхніх вчинків. • Визначення функціонально-смыслового типу, стилю прочитаного тексту. 	<p><i>Учень має бути здатний:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Усвідомлено і виразно читати тексти монологічної та діалогічної будови. ✓ Вибірково читати за певними настановами. ✓ Розрізняти і визначати функціонально-смысловий тип тексту: текст-розповідь, текст-опис, текст-міркування. ✓ Відрізняти художній текст від нехудожнього, прозовий від віршованого, діалог від монолога. ✓ Орієнтуватися в ситуації спілкування та змісті і структурі тексту. ✓ Визначати початок і кінець репліки / тексту. ✓ Аналізувати прочитаний чи прослуханий текст. ✓ З'ясувати про кого / про що йдеться в тексті. ✓ Аналізувати послідовність розвитку подій у тексті. ✓ З'ясувати місце і час дії в прочитаному тексті. ✓ Відповідати на питання за змістом прочитаного або сприйнятого на слух тексту. ✓ Знаходити в тексті речення, які містять відповіді на поставлені питання. ✓ Самостійно ставити питання за змістом прочитаного / прослуханого тексту. ✓ Розуміти заголовок тексту. ✓ Самостійно добирати заголовок до тексту. ✓ Визначати тему і головну думку прочитаного / прослуханого тексту. ✓ З'ясувати місце і час дії у прочитаному тексті. ✓ Визначати персонажів прочитаного тексту. ✓ Зіставляти і оцінювати вчинки героїв, зображені події у прочитаному тексті. ✓ Відновлювати деформований текст.
<p>6. Усвідомлення своєрідності української мови й себе як її носія в багатомовному середовищі Республіки Молдова, позитивне ставлення до</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Усвідомлення своєрідності української мови й себе як її носія в багатомовному середовищі Республіки Молдова. • Знання державних символів Республіки Молдови й України: герб, прапор, гімн. 	<p><i>Учень має бути здатний:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Усвідомлювати місце і особливості української мови серед інших мов народів Республіки Молдова. ✓ Розуміти роль української мови у пізнанні навколишнього світу, української культури, літератури.

<p>мовного і культурного розмаїття краю, прагнення брати участь у міжкультурному діалозі.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Позитивне ставлення до мовного і культурного розмаїття краю. • Знання народних символів, оберегів, традицій українців Республіки Молдова. • Використання етикетної лексики і словесних формул на вираження привітання, прощання, подяки, вибачення, прохання, побажання тощо. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Використовувати тематичні групи слів, що називають державу, столицю, державні символи, реалії життя народу. ✓ Будувати діалоги, зв'язні висловлювання, в яких відображаються особливості матеріальної і духовної культури народу, його національного характеру. ✓ Дотримуватися вивчених правил етикетної поведінки.
---	---	--

Написання письмових повідомлень (письмо)

<i>Специфічні компетенції</i>	<i>Одиниці компетенцій</i>	<i>Цілі оцінювання</i>
<p>4. Написання повідомлень різних типів, демонстрація самоконтролю та творчого ставлення до письма.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Дотримання правил гігієни письма. Каліграфічне і грамотне списування тексту з підручника, дошки чи будь-якого іншого джерела, написання під диктовку (65-75 слів). • Використання мовних засобів відповідно до мовленнєвої ситуації. • Переказ прослуханого чи прочитаного тексту докладно, стисло, вибірково, творчо. • Самостійне складання і запис речень, текстів, написання привітання, запрошення, замітки до газети. • Складання діалогів на задану тему. • Дотримання у писемному мовленні вивчених правил орфографії і пунктуації. • Удосконалення власного писемного мовлення за змістом, виразністю та граматичною правильністю. 	<p>Учень має бути здатний:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Каліграфічно і правильно списувати і записувати з голосу окремі слова, речення, невеликі тексти. ✓ Орієнтуватися в мовному багатстві тексту: розрізняти, добирати і влучно вживати у власному мовленні синоніми, антоніми, багатозначні слова; слова, вжиті в переносному значенні; порівняння, уособлення, епітети (без уживання терміну). ✓ Розпізнавати сталі вислови та слова, вжиті в переносному значенні; доречно вживати їх у своєму мовленні. ✓ Переказувати прослуханий чи прочитаний текст докладно, стисло, вибірково, творчо. ✓ Складати діалог на задану тему. ✓ Відповідати на питання за змістом прочитаного тексту словами з тексту та своїми словами. ✓ Висловлювати власне ставлення до героїв, їх вчинків і зображених подій, зіставляти і давати їм оцінку, робити висновки. ✓ Самостійно ставити питання за змістом тексту. ✓ Добирати заголовки до тексту із кількох запропонованих. ✓ Самостійно добирати заголовки до тексту. ✓ Відновлювати деформований текст. ✓ Вживати доречно і правильно слова і словосполучення із прочитаних і прослуханих текстів у власному мовленні. ✓ Членувати текст на логічно завершені частини.

		<ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>Скласти</i> план тексту. ✓ Самостійно <i>складати</i> текст-розповідь, текст-опис, і текст-міркування (за заданою темою, за планом, за опорними словами). ✓ <i>Дотримуватися</i> у писемному мовленні вивчених правил орфографії і пунктуації. ✓ <i>Удосконалювати</i> власне писемне мовлення за змістом, виразністю та граматичною правильністю.
<p>5. Використання мовних засобів відповідно до мовленнєвої ситуації – як у навчальному процесі, так і в повсякденному житті, виражене бажання спілкуватися літературною мовою.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Використання</i> мовних засобів відповідно до мовленнєвої ситуації. • <i>Використання</i> у писемному мовленні вивчених правил орфографії і пунктуації. • <i>Аналіз</i> слів, нескладних за звуковою структурою; морфемний аналіз простих за будовою слів, <i>визначення</i> спільнокореневих слів і форм слова; частин мови. • <i>Визначення</i> головних і другорядних членів речення (в прозорих за будовою реченнях). • <i>Поступове заміщення</i> діалектизмів нормативними літературними формами. • <i>Удосконалення</i> письмових текстів за змістом і грамотністю. 	<p><i>Учень має бути здатний:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>Розпізнавати</i> основні одиниці мовлення: текст, речення, слово, звук. ✓ <i>Групувати, класифікувати</i> вивчені мовні одиниці. ✓ <i>Розпізнавати</i> фразеологізми та слова, вжиті в переносному значенні ✓ <i>Розрізняти і знаходити</i> в тексті слова близькі за значенням, протилежні за значенням, слова, які пишуться і звучать однаково (омоніми), багатозначні слова. ✓ <i>Добирати</i> самостійно до слів із тексту синоніми і антоніми. ✓ <i>Розпізнавати і розрізнявати</i> букви і звуки, звуки голосні і приголосні, приголосні дзвінки і глухі, тверді і м'які; <i>ділити</i> слова на склади, <i>розрізняти</i> наголошені і ненаголошені склади. ✓ <i>Аналізувати</i> слово за його звуко-буквеним складом. ✓ <i>Розрізняти</i> слова за значенням і питаннями (як частину мови): іменники, прикметники, дієслова; <i>знаходити</i> їх у тексті і самостійно <i>добирати</i>. ✓ <i>Утворювати</i> форму слова, <i>змінювати</i> форму слова в залежності від іншого, ✓ <i>Правильно вживати</i> родові та відмінкові форми іменників, прикметників, займенників та особові форми дієслів. ✓ <i>Розрізняти</i> спільнокореневі слова і різні форми одного слова. ✓ <i>Розрізняти, знаходити</i> в тексті і самостійно <i>добирати</i> спільнокореневі слова. ✓ <i>Розбирати</i> прості слова за будовою. ✓ <i>Розрізняти, знаходити</i> в тексті різні типи речень: за метою висловлювання (розповідні, питальні, спонукальні), за інтонацією (окличні, неокличні), за структурою (прості, складні). ✓ Самостійно <i>складати і записувати</i> прості речення, поширювати їх за питаннями. ✓ <i>Установлювати зв'язок</i> між словами у реченні.

		<ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>Розрізняти і визначати</i> головні і другорядні члени речення (в прозорих за будовою реченнях). ✓ <i>Розрізняти, знаходити</i> в тексті речення з однорідними членами, зі звертанням. ✓ <i>Самостійно добирати</i> однорідні члени речення. ✓ <i>Будувати, поширювати, трансформувати</i> словосполучення і речення. ✓ <i>Дотримуватися</i> у писемному мовленні вивчених правил орфографії і пунктуації. ✓ <i>Редагувати й удосконалювати</i> чужі і власні письмові тести за змістом і грамотністю.
<p>б. Усвідомлення своєрідності української мови й себе як її носія в багатомовному середовищі Республіки Молдова, позитивне ставлення до мовного і культурного розмаїття краю, прагнення брати участь у міжкультурному діалозі.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Усвідомлення</i> своєрідності української мови й себе як її носія в багатомовному середовищі Республіки Молдова. • <i>Знання</i> державних символів Республіки Молдови й України: герб, прапор, гімн. • <i>Позитивне ставлення</i> до мовного і культурного розмаїття краю. • <i>Знання</i> народних символів, оберегів, традицій українців Республіки Молдова. • <i>Використання</i> етикетної лексики і словесних формул на вираження привітання, прощання, подяки, вибачення, прохання, побажання тощо. 	<p><i>Учень має бути здатний:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>Ідентифікувати</i> свою етнічну приналежність і рідну мову. ✓ <i>Правильно використовувати</i> в писемному мовленні засвоєну тематичну групу слів на позначення держави, столиці, державних символів, реалій життя народу. ✓ <i>Доречно і правильно вживати</i> лексику, пов'язану з українськими традиціями, святами, народними і державними символами. ✓ <i>Будувати</i> діалогічні і монологічні зв'язні висловлювання про рідну і державну мову, українську, молдовську культуру та культури інших народів Республіки Молдова. ✓ <i>Виразити</i> позитивне ставлення до мовного і культурного багатоманіття Республіки Молдова. ✓ <i>Вживати</i> у власному мовленні етикетну лексику і словесні формули привітання, прощання, подяки, вибачення, прохання, побажання тощо. ✓ <i>Застосовувати</i> набуті знання в мовленнєвій практиці.

V. Приклади тестових завдань для кожної галузі компетенцій

Приклад тексту для опрацювання

Леся читала Сергійкові в саду казку про Котигорошка. Повз них йшла бабуся і несла кошик із крашанками і писанками. Вона спіткнулась об камінець і мало не впала. Старенька випустила з рук кошик і пофарбовані та розписані яєчка розсипалися.

Бабуся заходилася їх збирати. Нахилитися за ними їй було важко. Та ще й недобачала. Тому довго мацала, поки не знаходила яку галунку чи писанку. Сергійко підійшов і став показувати бабусі, де вони лежать. Ще й сердився, коли та не відразу знаходила. Леся побачила, що вони роблять, швиденько метнулася і сама визбирала все.

Бабуся подякувала дітям за допомогу. Вона дала Лесі дві гарно розмальовані писанки, а Сергійкові – одну, але також красиву.

Хлопчик здивувався, чому так?

Сприйняття письмового тексту (читання)

	<i>Цілі оцінювання</i>	<i>Приклади тестових завдань</i>
Знання і розуміння	<p><i>Орієнтуватися</i> в ситуації спілкування, змісті і структурі тексту.</p> <p><i>Відповідати</i> на питання за змістом прочитаного тексту.</p> <p><i>З'ясувати</i> про кого / про що йдеться в тексті.</p> <p><i>З'ясувати</i> місце і час дії в прочитаному тексті.</p>	<p>1. Який із варіантів відповіді відповідає змісту тексту? Обведи кружечком літери, які позначають правильні відповіді.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Бабуся розсипала з кошика А. Яблука. Б. Крашанки. В. Писанки Г. Груші. • Леся А. Допомогала бабусі. Б. Роздивлялася писанки. В. Стояла осторонь. • Сергійко отримав від бабусі А. Одну гарну писанку. Б. Дві красивих писанки. В. Жодної писанки. Г. Одну галунку. <p>2. Дай відповіді на питання до прочитаного тексту. Обведи кружечком літеру, що позначає правильну відповідь.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Де гралися Сергійко і Леся? А. На шкільному подвір'ї. Б. В саду. В. На майданчику. • Хто спіткнувся о камінець? А. Леся. Б. Сергійко. В. Бабуся. • Кому подякувала бабуся за допомогу? А. Лесі. Б. Дітям. В. Ластівці. <p>3. Про кого йдеться у прочитаному тексті? А. Про дітей. Б. Про бабусю. В. Про лелеку. Г. Про бабусю і дітей.</p> <p>4. Випиши персонажів прочитаного тексту.</p> <p>5. Про що йдеться в прочитаному тексті?</p> <p>6. Де відбувалися події в прочитаному тексті?</p>

	<p><i>Аналізувати</i> послідовність розвитку подій у тексті.</p>	<p>7. Розташуй дієслова в тому порядку, в якому відбувалися події в тексті. Познач порядок слів цифрами. <i>Побачила</i>____, <i>випустила</i>____, <i>сердився</i>____, <i>розсипалися</i>____, <i>визбирала</i>____, <i>подякувала</i>_____.</p>
<p>Застосування</p>	<p><i>Визначати</i> тип прочитаного тексту, стиль і жанр твору.</p> <p><i>Зіставляти</i> і <i>оцінювати</i> вчинки героїв, зображені події у прочитаному тексті.</p> <p><i>Використовувати</i> тематичні групи слів, що називають державу, столицю, державні символи, реалії життя народу.</p> <p><i>Будувати</i> діалоги, зв'язні висловлювання, в яких відображаються особливості матеріальної і духовної культури народу, його національного характеру.</p> <p><i>Орієнтуватися</i> в мовному багатстві тексту: <i>розрізняти</i>, <i>добирати</i> і влучно <i>вживати</i> у власному мовленні синоніми, антоніми, багатозначні слова; слова, вжиті в переносному значенні;</p>	<p>1. Визнач тип прочитаного тексту. Обведи кружечком літеру з правильною відповіддю. А. Розповідь. Б. Опис. В. Міркування.</p> <p>2. Прочитаний текст – опис. Так. Ні. Обведи кружечком правильну відповідь.</p> <p>3. Визнач жанр прочитаного тексту. А. Оповідання. Б. Казка. В. Загадка. Г. Прислів'я.</p> <p>4. Підкресли слова, якими можна схарактеризувати Лесю (головного героя). Маленька, сердита, добра, велика, співчутлива, чуйна, працьовита, старанна, вихована, дратівлива.</p> <p>5. До якого свята українці фарбують і розписують яєчка?</p> <p>6. Знайдіть серед свят народного календаря ті, які є спільними для українців і молдован. Підкресліть ці назви. Святий вечір, Різдво, Вербна неділя, Великдень, Івана Купала.</p> <p>7. Установіть відповідність між двома стовпцями з'єднайте їх стрілками. <i>Котигорошко</i> персонаж російської казки Фет-Фрумос персонаж української казки <i>Царівна жаба</i> персонаж молдовської казки</p> <p>8. До виділених слів добери антоніми з тексту: Заходилася розкидати – _____. Погано розмальовані – _____. Стояла бабуся – _____.</p> <p>9. До кожного слова з першої колонки добери з другої колонки слово, протилежне за значенням, і запиши коло нього відповідну цифру.</p> <p>1. Працьовитий _____ ранок 2. Вечір _____ сумувати 3. Безділля _____ холодно 4. Ранок _____ праця 5. Сміятися _____ ледачий 6. Тепло _____ плакати</p>

порівняння,
уособлення, епітети
(без уживання
терміну).

10. Добери до поданих слів антоніми з тексту.

Молоденька – _____.
Відійшов – _____.
Маленькі – _____.

11. До кожного з поданих слів самостійно добери антонім.

Весняний – _____.
Правда – _____.
Зраділи – _____.
Вгорі – _____.

12. До кожного слова з першої колонки добери з другої колонки слово, близьке за значенням, і запиши коло нього відповідну цифру.

1. Мама	_____	поблизу
2. Швидше	_____	хуртовина
3. Жвавий	_____	почастувати
4. Неподалік	_____	моторний
5. Хурделиця	_____	неня
6. Пригостити	_____	хутчій

12. До поданих слів добери синоніми з тексту:

Галунка – _____.
Розписувати – _____.

15. Самостійно добери синоніми до слів.

Стежка – _____.
Гралися – _____.
Важко – _____.

13. Підкресли словосполучення, в якому слова вжиті у прямому значенні.

Золоте колосся, сонячна посмішка, золота обручка, веселий потічок.

14. У якому із словосполучень слово вжито в переносному значенні? Обведи кружечком букву, що позначає правильну відповідь.

А. М'який хліб. **Б.** М'який характер. **В.** М'яка іграшка.

15. Склади і запиши 2 речення, в яких слово *гострий* буде вжито в прямому і переносному значенні.

16. Знайди і запиши у два стовпчики сполучення слів, вжиті а) в прямому значенні, б) в переносному значенні.

Міцна мотузка, тепле слово, сонце усміхається, проміння ласкаве, холодний вітер, завірюха лютує, яскраве сонце, дерев'яний стілець.

	<p><i>Розрізняти</i> спільнокореневі слова і різні форми одного слова.</p> <p><i>Розрізняти, знаходити</i> в тексті різні типи речень: за метою висловлювання (розповідні, питальні, спонукальні), за інтонацією (окличні, неокличні), за структурою (просте, складне).</p> <p><i>Розрізняти</i> і визначати головні і другорядні члени речення (в прозорих за будовою реченнях).</p> <p><i>Розрізняти, знаходити</i> у тексті і однорідні члени речення, звертання.</p>	<p>4. Підкресли спільнокореневі слова. Писати, писанка, записник, писанки, записувати.</p> <p>5. Дай відповідь словами <i>Так</i> чи <i>Ні</i>. У тексті є речення за метою висловлювання: А. Розповідні _____ Б. Питальні _____ В. Спонукальні _____</p> <p>6. Знайди в тексті і підкресли окличне речення. 7. Яке із наведених речень є просте? Обведи кружечком літеру, яка позначає правильну відповідь. А. Сергійко любить казки. Б. Леся знає українські і молдовські народні казки. В. Діти приготували бабусі подарунок, вони розписали писанку.</p> <p>8. Підкресли граматичну основу речення. Навесні птахи повертаються у свої домівки.</p> <p>9. Підкресли в реченні однорідні члени речення. Бабуся пофарбувала до Великодня яєчка в червоний, жовтий і зелений колір.</p> <p>10. Чи є в тексті речення зі звертанням? Так _____ Ні _____ Обведи кружечком правильний варіант відповіді.</p> <p>11. Знайди в тексті речення зі звертанням і запиши його.</p>
<p>Застосування</p>	<p><i>Утворювати</i> форму слова, <i>змінювати</i> форму слова в залежності від іншого.</p> <p><i>Правильно вживати</i> родові та відмінкові форми іменників, прикметників, займенників та особові форми дієслів.</p>	<p>1. Утвори і запиши словосполучення. Тримати у (рука) _____. Стояти на (крига) _____. Сидіти у (кожух) _____. Грати на (сопілка) _____.</p> <p>2. Запиши займенники, що в дужках, у потрібній формі. Телефонувати до (він) _____. Розказувати про (вона) _____. Доганяти (вони) _____. Гратися з (ми) _____.</p> <p>3. Запиши дієслова, що в дужках, у потрібній формі. Дівчинка (сміятися) _____. Хлопчик (умиватися) _____.</p> <p>Діти (гратися) _____. Дідусь і бабуся (радіти) _____.</p>

	<p><i>Знаходити</i> у і тексті самостійно <i>добирати</i> спільнокореневі слова.</p> <p><i>Самостійно</i> <i>добирати</i> однорідні члени речення.</p> <p><i>Будувати,</i> <i>поширювати,</i> <i>трансформувати</i> словосполучення і речення різних типів (за метою висловлювання, інтонацією та структурою).</p> <p><i>Дотримуватися</i> у писемному мовленні вивчених правил орфографії і пунктуації.</p> <p><i>Редагувати й</i> <i>удосконалювати</i> чужі і власні письмові тексти за змістом і грамотністю.</p>	<p>4. Доповни речення потрібними словами з довідки. Запиши їх у потрібній формі. Як гарно в _____ навесні! На деревах і кущах уже набубнявіли _____. З вирію _____ пташки. Скоро почнуть вити _____. Чути спів _____. Усі звірята _____ приходу весни! Слова для довідки: ліс, брунька, прилітати, гніздо, шпаки, <i>радіти.</i></p> <p>5. До поданих іменників добери і запиши спільнокореневі прикметники. Зима, _____. Радість, _____. Сонце, _____. Дерево, _____.</p> <p>6. Доповни речення однорідними членами. Андрійко, _____ і _____ зустрічали дідуся на вокзалі.</p> <p>7. Склади і запиши речення з розсипаних слів. Бігли, діти, до, весело, стежною, лісу.</p> <hr/> <p>8. Склади і запиши речення, яке містить прохання.</p> <p>9. Трансформуй розповідне речення в питальне. У школярів розпочалися весняні канікули.</p> <p>10. На місці крапок встав пропущену літеру, добери і запиши перевірене слово. А. В...сна – _____. З...лені – _____. Д...рева – _____. З...мля – _____.</p> <p>Б. Сні... – _____, гри... – _____, ведмі...ь – _____.</p> <p>11. У кожній парі слів вибери правильно написане слово, підкресли його. Бойовий – боьовий, смієщця – сміється, сьогодні – согодні, м'який – мякий.</p> <p>12. На місці крапок встав, де потрібно, пропущені літери. Нам подобаєт...ся чисте повітря, прозора вода в річках, з...лена трава на лугах. Це жи...я. І наш обов...язок — зберегти його. Без природи людина загине. Кожна д...тина повинна це пам...ятати.</p> <p>13. Встав пропущені розділові знаки. А. З найдавніших часів наші предки поважали природу обожнювали її. Вони вірили, що верба дуб калина мають магічну силу. Мати й мачуха лікує від застуди а м'ята заспокоює.</p>
--	---	---

		<p>Б. Настала весна. Тепло гріє сонечко дихає вітерець прокидається земля. Сніг давно розтанув але повітря ще прохолодне. Прилетіли лелеки а в небі дзвінко співає жайворонок.</p>
<p>Створення власного висловлювання</p>	<p>Самостійно скласти текст-розповідь, текст-опис, і текст-міркування (за заданою темою, за планом, за опорними словами, за поданим початком).</p> <p><i>Дотримуватися у писемному мовленні вивчених правил орфографії і пунктуації.</i></p> <p><i>Удосконалювати власне писемне мовлення за змістом, виразністю та граматичною правильністю.</i></p>	<p>1. Склади текст-розповідь за поданим початком (додай ще 4-5 речень). Добери заголовок. Запиши складений текст.</p> <p>Пригріває весняне сонечко. Клопітливі ластівки метушаться коло своїх пташенят, годують їх комахами. Ластів'ята широко розкривають дзьобики. Раптом _____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>2. Склади і запиши за опорними словами 5 речень у вигляді зв'язного тексту за темою: «Як я оберігаю природу».</p> <p>Природа _____</p> <p>_____</p> <p>Разом з батьками _____</p> <p>_____</p> <p>Ми часто _____</p> <p>_____</p> <p>Обов'язково _____</p> <p>_____</p> <p>Я вважаю, що _____</p> <p>_____</p> <p>3. Склади і запиши 5 речень у вигляді зв'язного тексту за темою: «Що прикрашає людину: красиві слова чи красиве діло?».</p>

VI. Зміст державного підсумкового тестування з «Української мови і літератури»

Програма підсумкового тестування з української мови і літератури по завершенню 4-го класу була розроблена відповідно до стандартів, визначених чинним курикулумом, та згідно зі змістом Програми з предмету.

На фінальне підсумкове тестування в кінці 4 класу виносяться наступні теми:

Базові відомості з теорії мовлення

Діалогічне і монологічне мовлення.

Стилі мовлення: розмовний, художній, науковий.

Текст

Тема і мета висловлювання. Заголовок. Будова тексту. Абзац. План. Типи текстів за змістом: розповідь, опис міркування.

Речення. Пунктуація.

Типи речень за метою висловлювання, інтонацією та структурою. Зв'язок слів у реченні. Головні і другорядні члени речення. Однорідні члени речення. Звертання. Складне речення. Розділові знаки в простому і складному реченнях.

Слово

Пряме і переносне значення слова. Багатозначні слова. Синоніми. Антоніми.

Будова слова і орфографія

Закінчення й основа. Частини основи: корінь, префікс, суфікс. Однокореневі слова і слова, близькі за значенням.

Частини мови. Орфографія

Іменник. Загальне поняття (питання, значення, роль у реченні). Іменники, що називають істот (хто?), неістот (що?). Власні і загальні іменники. Велика буква у власних іменниках. Рід іменників. Змінювання іменників за числами і відмінками. Правопис іменників.

Прикметник. Загальне поняття (питання, значення, роль у реченні). Змінювання прикметників за числами і за родами у сполученні з іменниками. Правопис прикметників.

Дієслово. Загальне поняття (питання, значення, роль у реченні). Зв'язок дієслова у реченні з іменником. Часи дієслова. Змінювання дієслів минулого часу за родами. Неозначена форма дієслова. Дієслова на *-ся*. Вимова і правопис дієслів.

Займенник. Загальне уявлення (значення, питання). Особові займенники (без терміну). Відмінювання за відмінками. Вимова і правопис.

Фонетика і орфографія

Звуки мовлення та букви, що їх позначають. Голосні і приголосні звуки. Тверді і м'які, дзвінкі і глухі (парні і непарні) приголосні звуки. Подовження м'яких приголосних у вимові, позначення їх на письмі. Позначення м'якості на письмі. Вживання апострофа. Правила переносу слів.

Орфографія

Позначення м'якості приголосних звуків. Позначення м'якості приголосних перед *о*. Перенос слів з *ь* перед *о*. Подовження звуків. Апостроф. Перенос слів з апострофом. Велика літера в іменах, прізвищах людей, кличках тварин, назвах країн, міст, сіл, річок. Правопис ненаголошених голосних звуків *е, и* в корені слова. Чергування *г – з, і – о, к – ц*. Зміна приголосних (*г, к, х* на *з, ц, с*) в іменниках ж., ч. та с. роду перед *-і* (*нога – нозі, рука – руці, муха – мусі; луг – у лузі, яблуко – в яблуці, гріх – горісі*). Правопис закінчень іменників жіночого роду в родовому відмінку однини з основою на твердий і м'який приголосний та на **ж, ч, ш** (*стіни, пісні, межі, кручі, груші*). Закінчення **-і** в іменниках жіночого роду на приголосний в родовому, давальному та місцевому відмінках однини. Розрізнення відмінків у реченні за питанням та прийменниками. Подвоєння букв на позначення м'яких приголосних, вживання апострофа після кінцевих основи **б, п, в, м, ф** перед закінченням **-ю** в іменниках жіночого роду з основою на приголосний в орудному відмінку однини; відсутність подвоєння при збігу приголосних основи (*певністю, радістю*). Закінчення іменників у множині. Вимова і написання найуживаніших прикметників на **-ський, -цький, -зький**. Вживання **ь** перед закінченнями прикметників у родовому, давальному, орудному та місцевому відмінках однини (*синьої, давнього, братньою, літньому, у могутньому*). Вимова та написання закінчень прикметників жіночого роду у давальному і місцевому

відмінках однини (**-ий**). Відмінкові форми прикметників у множині. Закінчення **-і** в називному відмінку множини (вимова та правопис). Неозначена форма дієслова. Вимова і написання. Часи дієслова. Змінювання дієслів за особами і числами у теперішньому і майбутньому часі. Вимова і правопис особових закінчень теперішнього і майбутнього часу. Змінювання дієслів у минулому часі за родами (в однині) і числами. Дієслова на **-ся**. Значення, вимова, правопис. Правопис займенників, простих числівників. Слова, вимову і правопис яких треба запам'ятати.

Пунктуація

Крапка, знак питання, знак оклику в кінці речення. Кома при однорідних членах речення, звертанні в простому реченні. Кома в складному реченні (безсполучниковому і сполучниковому).

Літературознавча пропедевтика

Усна народна творчість. Українська дитяча література. Література народів Республіки Молдова. Тема та основна думка твору. Персонажі твору. Автор твору. Мова художнього твору. Жанр. Стил. Засоби художньої виразності.

VIII. Матриця специфікацій

<i>Область знань</i>	<i>Знання і розуміння</i>	<i>Застосування</i>	<i>Синтез та інтеграція</i>	<i>Усього</i>
Галузі компетенцій (знання / зміст)	Відповіді на питання за змістом тексту (час, місце, персонажі, послідовність подій, їх деталі тощо) Письмова повна відповідь (одним реченням) на питання.	Знаходження у тексті і добір синонімів, антонімів, споріднених слів, слів, ужитих у переносному значенні. Записування слів, речень, висловлювань відповідно до вивчених правил орфографії і пунктуації. Складання речень за заданими настановами (мета висловлювання, інтонація, структура) Вживання правильних	Формулювання (визначення, виявлення в тексті) основної думки прочитаного тексту. Добирання заголовку до прочитаного тексту. Складання власного невеличкого тексту (3-5 речень).	

		граматичних форм вивчених частин мови.		
Сприймає письмовий текст (читання)	18% (9 балів)	30% (15 балів)	12% (6 балів)	60% (30 т балів)
Створює письмовий текст (письмо)	12% (6 балів)	20% (10 балів)	8% (4 бали)	40% (20 балів)
Бали	15 балів	25 балів	10 балів	50 т балів
Усього	30%	50%	20%	100%

***IX. Зразок екзаменаційного тесту
з української мови і літератури за курс початкової школи***

Прочитай уважно текст і виконай завдання до нього.

Колись давно соловейки не жили на наших землях. Гніздилися вони в далеких краях і не знали дороги в Україну. Але що були солов'ї дуже співучими, то літали по всьому світу, збирали пісні різних народів для індійського царя, у саду якого вони жили.

Залетів якось один із солов'їв в Україну і сів одпочити у селі.

– Невже люди тут не живуть? – подумав він. – Ні пісні, ні музики не чути. Але зайшло сонечко, і люди з поля стали повертатися додому. То тут, то там чулися сумні пісні. Важка праця забирає всі сили. Тут соловей заспівав і звеселив їх. Забули люди втому і заспівали своєму заморському гостю. Таких чудових пісень він ще не чув.

З усіх земель злітали солов'ї до царського саду, співаючи йому різноманітних чужоземних пісень. Але цар вже не раз їх чув і тому нудився. Аж ось під вікном заспівав соловей з України, і цар втратив спокій. Таких пісень він ще не чув і звелів тому солов'ю співати день і ніч...

Зачудовані солов'ї навесні гуртом полетіли в Україну, щоб слухати прекрасні українські пісні, перекладати їх на пташину мову і нести в далеку Індію. В Україні вони висиджують своїх пташенят, щоб ті від самого народження слухали найкращих у світі пісень.

(Українські перекази та легенди)

№ з/п	Завдання	Оцінювання
1.	<p><i>Дай відповіді на питання до прочитаного тексту. Обведи кружечком літеру, що позначає правильну відповідь.</i></p> <p style="text-align: center;"><i>У якого царя жили солов'ї?</i></p> <p>А. Китайського. Б. Індійського. В. Російського.</p> <p style="text-align: center;"><i>Що приніс соловей з України?</i></p> <p>А. Чудові пісні. Б. Зворушливі вірші. В. Гарні розповіді.</p> <p style="text-align: center;"><i>Де висиджують солов'ї пташенят?</i></p> <p>А. В Індії. Б. В Україні. В. В Китаї.</p>	L01 L01 L01
2.	<p><i>Пронумеруй дієслова відповідно до того, як відбувалися події в прочитаному тексті:</i></p> <p>_____ збирали, _____ літали, _____ висиджують, _____ заспівали, _____ не чув.</p>	L01234 5
3.	<p><i>Добери і запиши заголовок до прочитаного тексту.</i></p> <p>_____</p>	L02
4.	<p><i>Де відбувалися події, зображені в прочитаному тексті? Дай відповідь одним простим реченням.</i></p> <p>_____</p> <p>_____</p>	L012
5.	<p><i>Визнач тип прочитаного тексту. Обведи кружечком літеру з правильною відповіддю.</i></p> <p>А. Розповідь. Б. Опис. В. Міркування.</p>	L01
6.	<p><i>До виділених слів добери антоніми з тексту:</i></p> <p>Соловей засмутив – _____.</p> <p>Легка праця – _____.</p>	L01 L01
7.	<p><i>До поданих дієслів добери самостійно і запиши спільнокореневі іменники. Познач корінь.</i></p> <p>Гніздилися, _____.</p> <p>Заболіло, _____.</p> <p>Полетіли, _____.</p>	L012 L012 L012
8.	<p><i>Підкресли словосполучення, вжите у переносному значенні.</i></p> <p>Сумний клен. Сумна пісня. Сумна людина.</p>	L01
9.	<p><i>Підкресли граматичну основу в поданому реченні.</i></p> <p>Ніжна мелодія тонула в солов'їнім щебеті.</p>	L012
10	<p><i>Доповни речення двома однорідними членами з тексту:</i></p> <p>Українські пісні мелодійні,</p> <p>_____.</p>	L0123
11	<p><i>На місці крапок встав, де потрібно, пропущені літери.</i></p> <p>Л...генький туманець простягавс... над водами Дністра. На крутих б...регах зеленіли ліси. На ду... сів шпак і заспівав свою пісен...ку. У траві стр...бав за...ць, а над ним дзижчав ...жміль.</p>	L01234 5678

12	Утвори і запиши словосполучення. Стояти на (поріг) _____. Прочитати у (книга) _____.	L01 L01
13	Встав пропущені розділові знаки. Українська вишита сорочка здавна служила прикрасою і оберегом. Вишивалися комір манжети горловина. Всі сорочки гарні але найдорожча та, що вишиває матуся.	L0123
14	Запиши займенники, що в дужках, у потрібній формі. Подарувати (він) _____. Розповідати (я) _____.	L01 L01
15	Склади і запиши 5 речень у вигляді зв'язного тексту за поданою темою: «Чому люди співають?». Я думаю, _____. Моя мама _____. Ми часто _____. Я мрію _____. Я вважаю, що _____.	L01 L0123 45 L012

**Х. Схема оцінювання тесту
з української мови і літератури**

№ з/п	Варіанти правильних відповідей	Кількість балів	
1.	Б. Індійського. А. Чудові пісні. Б. В Україні.	3 бали – по 1б. за кожну правильну відповідь.	L01 L01 L01
2.	<u>2</u> збирали, <u>1</u> літали, <u>5</u> висиджують, <u>3</u> заспівали, <u>4</u> не чув.	5 балів – за умови правильної відповіді.	L0123 45
3.	Земля найкращих у світі пісень. Чи: Як солов'ї рознесли українські пісні по світу. Або: Соловейко й українські пісні. Чи: Легенда про соловейка. (<i>Можливі інші варіанти</i>).	2 бали – за умови правильної відповіді.	L02
4.	Зображені події в тексті відбуваються в Індії та в Україні.	2 бали – 1 б. за правильну відповідь на питання + 1б. за грамотність.	L012
5.	А. Розповідь.	1 бал – за умови правильної відповіді.	L01
6.	Соловей засмутив – соловей звеселив . Легка праця – важка праця.	2 бали – по 1 б. за кожний правильно дібраний антонім.	L01 L01
7.	Гніздилися, гніздо. Заболіло, біль.	6 балів – 1б. за правильно дібраний	L012 L012

	Полетіли, політ.	іменник + 1б. за правильне визначення кореня слова.	L012
8.	<u>Сумний клен.</u>	1 бал – за умови правильної відповіді.	L01
9.	Мелодія тонула.	2 бали – по 1б. за кожний правильно підкреслений головний член речення.	L012
10.	Українські пісні мелодійні, чудові, прекрасні. (сумні).	3 бали – по 1б. за кожний однорідний член + 1 б. – за поставлений розділовий знак.	L0123
11.	Легенький туманець простягався над водами Дністра. На крутих берегах зеленіли ліси. На дуб сів шпак і заспівав свою пісеньку. У траві стрибав заєць, а над ним дзижчав джміль.	8 балів – по 1 б. за кожну правильно вставлену літеру.	L0123 45678
12.	Стояти на порозі. Прочитати у книзі.	2 бали – по 1б. за кожне правильно утворене словосполучення.	L01 L01
13.	Українська вишита сорочка здавна служила прикрасою і оберегом. Вишивалися комір, манжети, горловина. Всі сорочки гарні, але найдорожча та, що вишиває матуся.	3 бали – по 1б. за кожний правильно вставлений розділовий знак.	L0123
14.	Подарувати йому. Розповідати мені.	2 бали – по 1б. за кожну правильно утворену і записану форму.	L01 L01
15.	<i>Чому люди співають?</i> Я думаю, що люди не можуть жити без пісні. Моя мама знає багато українських і молдовських пісень. Ми часто співаємо разом. Я мрію вивчити багато гарних пісень. Я вважаю, що пісні приносять велику насолоду, радість і втіху. (Будь-який правильно складений текст за темою).	8 балів: 5 балів – по 1б. за кожне правильно складене речення; 1 б. – за зміст тексту; 2 б. – за грамотність усього тексту; 2 б. – 1 помилка; 1 б. – 2–3 помилки; 0 б. – 4 і більше помилок.	L01 L0123 45 L012
	Усього:	50 балів	